

EL MODEL BARCELONA II: L'AJUNTAMENT DE BARCELONA A LA SOCIETAT XARXA

Informe de recerca

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Generalitat
de Catalunya

EL MODEL BARCELONA II: L'AJUNTAMENT DE BARCELONA A LA SOCIETAT XARXA

Informe de recerca

Direcció de la recerca

Dr. Manuel Castells, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Investigador

Esteve Ollé, investigador de l'IN3

Amb el suport de:

Barcelona, juny de 2004

Edició i producció:

Universitat Oberta de Catalunya
Av. del Tibidabo, 39-43
08035 Barcelona
iniciatives@uoc.edu
www.uoc.edu

Correcció: Transline Documentaciones

© FUOC, 2004
Barcelona, juny de 2004

Es permet copiar i distribuir aquest informe sempre que sigui literalment, que se'n citi l'autoria (IN3-UOC), el suport de la Generalitat de Catalunya, i la procedència (<http://www.uoc.edu/in3/pic>), i sempre que no hi hagi implicacions comercials ni financeres de cap tipus. En cas de distribució, cal reproduir íntegrament aquesta nota.

Agraïments	5
Preliminar	7
1. L'Ajuntament de Barcelona a la societat xarxa	9
2. Teoria i metodologia d'estudi de la transformació de la governança i l'Administració pública a la societat xarxa	17
2.1. Evolució macrosocial dels processos de governança: l'Estat xarxa local dins de la teoria de l'Estat xarxa.....	21
2.2. Material microanalític per a la generació de teoria.....	25
2.3. Mètode.....	35
3. La innovació en la gestió del govern de Barcelona: una visió social i retrospectiva	51
3.1. 1979-1992: Lliçons de la gestió del model Barcelona.....	55
3.2. 1992-?: Crisi, innovació i Internet.....	63
4. Cap a l'Ajuntament xarxa? La transformació organitzativa i tecnològica de l'Administració municipal	75
4.1. Sistema d'innovació i cultura interna: què estimula la innovació municipal?.....	79
4.2. La innovació organitzativa de l'Ajuntament de Barcelona.....	85
4.3. Tecnologies de la informació i la comunicació i innovació en el funcionament intern de l'Ajuntament de Barcelona.....	101
4.4. Canvi tecnològic, canvi organitzatiu i onades d'innovació municipal.....	143
4.5. El procés de transformació de l'Ajuntament xarxa.....	149
4.6. Recapitulació empírica: ha augmentat l'eficiència a l'Ajuntament de Barcelona?.....	163
5. Estructura organitzativa, relacions polítiques interpersonals i innovació en el funcionament intern municipal	167
5.1. Principals característiques dels processos de mediació tecnològica per a cada tipus d'organització.....	171
5.2. Departament X: anàlisi empírica de la innovació dins d'una organització emprenedora.....	177
5.3. Departament Y: anàlisi empírica de la innovació dins d'una organització burocràtica.....	185
6. Recapitulació analítica: la innovació en els processos i el significat democràtic de l'Ajuntament xarxa. Cap a l'<i>accountability</i> Informacional?	191
7. La Barcelona digital o la digitalització de l'espai dels llocs	217
7.1. Introducció: Barcelona i l'espai dels llocs.....	219
7.2. Barcelona Informació i la innovació en els serveis públics municipals.....	223
7.3. La Barcelona digital en una perspectiva comparada.....	245
7.4. En què consisteix la ciutadania digital? Estudi empíric dels usos i usuaris de la Barcelona virtual.....	281
7.5. Conclusió: xarxes i serveis a la ciutat digital.....	297
8. Conclusió: l'Estat xarxa local o la localització de l'espai dels fluxos. Hi ha un model Barcelona II?	301
Annex 1. Sistemes d'informació de l'Ajuntament de Barcelona	311
Annex 2. Sistemes d'informació municipals i interacció organitzativa	329
Bibliografia	337

Agraïments

Aquest informe de recerca és el resultat preliminar de més de dos anys d'investigació i reflexió sobre els usos de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) a l'Ajuntament de Barcelona i el seu entorn. La recerca és part del *Projecte Internet Catalunya* (PIC) de l'Internet Interdisciplinary Institute (IN3) de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). El PIC és un programa de recerca multidisciplinari, dirigit pels professors Manuel Castells i Imma Tubella, que comprèn set investigacions de diferents temàtiques, des de l'empresa fins a l'educació, passant pels usos d'Internet en les pràctiques quotidianes de la societat xarxa catalana. Com en totes les investigacions que formen part del PIC, l'estudi que el lector té a les mans ha estat possible gràcies al suport financer de la Generalitat de Catalunya, prestat en les habituals condicions universitàries d'independència i llibertat de recerca. Tant el director d'aquesta investigació, Manuel Castells, com l'investigador principal i responsable de les idees que s'hi presenten, Esteve Ollé, volen expressar la seva gratitud sincera pel suport rebut del Govern de Catalunya.

La cooperació de l'Ajuntament de Barcelona, i particularment del Departament Barcelona Informació, ha estat absoluta durant tot el període de recerca. En primer lloc, volem adreçar el nostre agraïment conjunt al més d'un centenar de funcionaris i treballadors municipals que hem pogut entrevistar o observar en les seves tasques professionals i sobre els quals s'erigeixen bona part de les anàlisis presentades en aquest treball. La cooperació desinteressada dels nostres informadors, situats en tots els àmbits i en la gran majoria de departaments municipals, ha estat indispensable per acumular una quantitat molt important de dades, l'anàlisi de les quals no s'esgota en aquest informe. Malgrat que les condicions d'anonimat que fonamenten la recerca qualitativa no ens permeten oferir una llista detallada de noms, volem expressar la nostra gratitud per les hores, les reflexions i les idees que ens han ofert en tot moment. Sens dubte, aquesta investigació, com també l'Ajuntament de Barcelona en general, es beneficien d'una xarxa humana de capacitat extraordinària. En particular, volem fer una menció especial a les dues persones que han aportat el seu suport personal i professional imprescindible a la recerca. A l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, devem l'autorització formal de la investigació, que en tot moment ha estat acompanyada del seu interès per entendre les dinàmiques de la governança de la societat xarxa. També volem agrair molt especialment a Marta Continente, directora de Barcelona Informació durant el període de la recerca, i a Oriol Lloret, col·laborador intel·lectual del departament, el seu extraordinari suport personal i professional i la seva paciència amb les nostres demandes.

L'ambient professional de l'IN3 ha estat un marc humà extraordinari per al desenvolupament intel·lectual de la nostra investigació. Els comentaris rebuts per part de tots els investigadors del PIC en els seminaris periòdics de recerca del projecte han estat de gran ajuda per perfilar la nostra anàlisi. A tots ells, moltes gràcies. Així, volem expressar el nostre agraïment personal a la vicerectora d'Investigació i codirectora del PIC, Imma Tubella, a la també investigadora del projecte, Maria Isabel Díaz de Isla, i a la coordinadora administrativa del PIC, Anna Sánchez-Juárez pel seu excel·lent suport tant en el terreny professional com en el personal. Tots plegats hem aconseguit sobreviure al poder absorbent de les nostres respectives investigacions. Sens dubte, la nostra anàlisi també s'ha construït a partir de la fluïda interacció intel·lectual amb Eduard Aibar i Ferran Urgell, director i investigador principal respectivament del projecte de transformació tecnològica de la Generalitat de Catalunya, també analitzat dins del marc del PIC. A ells volem agrair-los molt especialment el fet d'haver pogut compartir el viatge intel·lectual i en gran mesura inexplorat de la interacció entre transformació tecnològica i institucions públiques catalanes. Tot i que els objectes i les perspectives de l'estudi divergeixen en diferents punts fonamentals, el grau de complementarietat, fruit de les nostres abundants converses sobre el tema, es fa palès en nombroses parts d'aquest. Confiam que, en conjunt, el bloc d'investigacions de governança electrònica del PIC es consideri una contribució empírica i teòrica important dins del camp que ens ocupa, com també una aportació a la comprensió del procés de transformació de les principals institucions polítiques catalanes. Sobre les seves dinàmiques descansa bona part del nostre projecte comú com a societat.

En darrer lloc, vull agrair a títol personal el suport rebut per qui de fet és la part fonamental del meu projecte propi, l'Anna, sense l'amor, l'ajut i la comprensió de la qual aquesta recerca no hagués estat possible. Junts hem triat, tot just al principi de la nostra vida, el camí de la raó i de la investigació científica com a via per a contribuir a millorar el nostre món. Que no s'amoïnin els lectors de l'era industrial, sabem ja que tal altiva pretensió no és una tasca evident ni senzilla. Tanmateix, l'amor i l'honestedat compartida continuen armant d'esperança la vanitat juvenil, qui sap si l'últim recurs per construir una societat xarxa on tots, vostès, nosaltres i ells, formem part de la xarxa.

Esteve Ollé

Preliminar

El model Barcelona II: L'Ajuntament de Barcelona a la societat xarxa

Descripció de la recerca

La nostra recerca analitza la interacció entre innovació tecnològica, canvi organitzatiu i transformació dels serveis públics i els processos polítics a l'Ajuntament de Barcelona. Prenent com a hipòtesi de partida l'emergència d'un possible model Barcelona II (que entenem que és paral·lel al model Barcelona, un exemple internacionalment reconegut de combinació de polítiques urbanes), estudiarem les transformacions internes del Consistori barceloní vinculades amb l'ús innovador de les TIC i les relacionarem amb el conjunt de canvis socials i polítics que interaccionen amb aquest procés.

Direcció de la recerca

Dr. Manuel Castells, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Investigador

Esteve Ollé, investigador de l'IN3

Amb el suport de:

Departament de la Presidència i Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona

Data d'inici de la recerca:

Gener de 2002

Data de finalització de l'informe de recerca:

Febrer de 2004

Data de publicació:

Juny de 2004